

(i) Printed Pages : 7]

Roll No.

(ii) Questions : 9+9+9]

Sub. Code :

0	4	2	8
---	---	---	---

Exam. Code :

0	0	0	5
---	---	---	---

**B.A./B.Sc. (General) 5th Semester
Examination**

1127

**SOCIOLOGY
(Society in India)
(In All Mediums)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 90

Note :- (i) Attempt *five* questions in all. Q. No. 1 is compulsory.

(ii) Attempt *four* long questions; selecting *one* from each Unit.

(Compulsory Question)

1. Attempt any *nine* of the following :

(i) Features of tribal religion

(ii) Totem exogamy

(iii) Ghotul

NA-378

(1)

Turn Over

- (iv) Name *two* matriarchal tribes in India
- (v) Problems faced by women Sarpanches
- (vi) Clan
- (vii) What are the state policies for benefit of physically disabled people ?
- (viii) Urban family
- (ix) Problems of slum dwellers
- (x) Relation between religion and women's status
- (xi) Creamy layer
- (xii) Voluntary associations 9×2=18

Unit-I

2. Discuss the highlighting features of marriage and family in India. 18

Or

3. Write a note on tribal economy. 18

Unit-II

4. Why has joint family been a necessity for rural society ? Discuss its changing trends. 8,10

Or

5. Write a note on Panchayati Raj. 18

Unit-III

6. Discuss structural and functional features of urban family. 18

Or

7. Write a note on process of urbanisation. 18

Unit-IV

8. Enumerate various factors contributing to lower status of Indian women. 18

Or

9. Discuss policies and programmes framed for the upliftment of scheduled castes and scheduled tribes. 18

हिन्दी माध्यम

नोट :- (i) कुल पाँच प्रश्नों के उत्तर दीजिए। प्रश्न संख्या 1 अनिवार्य है।

(ii) प्रत्येक इकाई से एक प्रश्न चुनते हुए किन्हीं चार दीर्घ उत्तरीय प्रश्नों के उत्तर दीजिए।

(अनिवार्य प्रश्न)

1. निम्नलिखित में से किन्हीं नौ प्रश्नों के उत्तर दीजिए :

- (i) आदिवासी धर्म की विशेषताएँ
- (ii) टोटम एक्सोगेमी
- (iii) घोटुल
- (iv) भारत में दो मातृसत्तात्मक जनजातियाँ
- (v) महिला सरपंचों द्वारा समस्याओं का मुकाबला करना
- (vi) वंश
- (vii) शारीरिक विकलांग लोगों के लाभ के लिए राज्य नीतियाँ क्या हैं ?
- (viii) नगरीय परिवार
- (ix) झुग्गीवासियों की समस्याएँ
- (x) धर्म तथा महिलाओं की स्थिति में सम्बन्ध
- (xi) समुन्नत वर्ग
- (xii) स्वैच्छिक संघ

9×2=18

NA-378

(4)

इकाई-I

2. भारत में विवाह तथा परिवार की विशेषताओं पर प्रकाश डालिए। 18

अथवा

3. आदिवासी अर्थव्यवस्था पर एक नोट लिखिए। 18

इकाई-II

4. ग्रामीण समाज के लिए संयुक्त परिवार की आवश्यकता क्यों है ? इसकी बदलती प्रवृत्तियों का वर्णन कीजिए। 8,10

अथवा

5. पंचायती राज पर एक नोट लिखिए। 18

इकाई-III

6. नगरीय परिवार की संरचनात्मक तथा कार्यात्मक विशेषताओं का वर्णन कीजिए। 18

अथवा

7. नगरीयकरण की प्रक्रिया पर एक नोट लिखिए। 18

इकाई-IV

8. भारतीय महिलाओं की गिरी हुई स्थिति में योगदान देने वाले विभिन्न कारकों का वर्णन कीजिए। 18

अथवा

9. अनुसूचित जाति तथा अनुसूचित जनजातियों के उत्थान के लिए बनायी गयी योजनाएँ तथा नीतियों का वर्णन कीजिए। 18

ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਧਿਅਮ

- ਨੋਟ :- (i) ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ । ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ : 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ।
(ii) ਹਰ ਇੱਕ ਇਕਾਈ ਤੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚੁਣਦੇ ਹੋਏ ਕਿਸੇ 4 ਦੀਰਘ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਉ।

(ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)

1. ਕਿਸੇ 9 ਲਘੂ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿਓ :
- (i) ਆਦਿ ਵਾਸੀ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ
 - (ii) ਟੋਟਮ ਏਕਸੋਗੇਮੀ
 - (iii) ਘੋਟੂਲ
 - (iv) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਦੋ ਮਾਤਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਨ-ਜਾਤੀਆਂ
 - (v) ਔਰਤ ਸਰਪੰਚਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨਾ
 - (vi) ਖ਼ਾਨਦਾਨ
 - (vii) ਸਰੀਰਕ ਵਿਕਲਾਂਗ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਰਾਜ ਨੀਤੀਆਂ ਕੀ ਹਨ?
 - (viii) ਸ਼ਹਿਰੀ ਪਰਿਵਾਰ
 - (ix) ਝੁੱਗੀ ਵਾਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ
 - (x) ਧਰਮ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧ
 - (xi) ਕਰੀਮੀ ਵਰਗ
 - (xii) ਸਵੈ-ਇੱਛਕ ਸੰਘ 9×2=18

ਇਕਾਈ-I

2. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪਾਉ । 18

ਜਾਂ

3. ਆਦਿ ਵਾਸੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ । 18

ਇਕਾਈ-II

4. ਪੇਂਡੂ ਸਮਾਜ ਲਈ ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਲੋੜ ਕਿਉਂ ਹੈ ? ਇਸ ਦੀਆਂ ਬਦਲਦੀਆਂ ਪ੍ਰਸਥਿਤੀਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ । 8,10

ਜਾਂ

5. ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ । 18

ਇਕਾਈ-III

6. ਸ਼ਹਿਰੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸੰਰਚਨਾਤਮਕ ਅਤੇ ਕਾਰਿਆਤਮਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ । 18

ਜਾਂ

7. ਸ਼ਹਿਰੀਕਰਨ ਦੀ ਪਰਿਕ੍ਰਿਆ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ । 18

ਇਕਾਈ-IV

8. ਭਾਰਤੀ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਡਿੱਗੀ ਹੋਈ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵਿਭਿੰਨ ਕਾਰਕਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ । 18

ਜਾਂ

9. ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨ ਜਾਤੀਆਂ ਦੀ ਉੱਨਤੀ ਲਈ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ । 18